

Szerkesztői előszó

Mintaadó népegészségügyi rendszerek hazai tanulságokkal

Editor's foreword

Exemplary public health systems and the lessons to Hungary

Szerző: Túri Gergő ✉

Országos Közegészségügyi Intézet

A KÜLÖNSZÁM CÉLJA

Az egészségfejlesztési irodák hálózatának kialakítása Magyarországon a népegészségügy egyik meghatározó fejlesztési iránya volt az elmúlt években, 2014-ig összesen 61 kezdte meg a működését. Működtetésük fő célja egyrészt a komoly népegészségügyi terhet jelentő betegségek prevenciójának támogatása, továbbá a lakosság egészségtudatosságának, egészség-magatartásának pozitív irányú befolyásolása, és ezek által a megelőzhető és elkerülhető halálozás csökkentése. Az egészségfejlesztési irodák feladata a helyi igényekre és szükségletekre reagáló, a helyi közösségek számára könnyen elérhető egészségfejlesztési szolgáltatások biztosítása.

A 2017-ben indult, „Az egészségügyi ellátórendszer szakmai módszertani fejlesztése” elnevezésű projekt¹ feladata többek között az egészségfejlesztési hálózat továbbfejlesztése a meglévő központi és helyi intézményrendszer bázisán. Ennek során az egyik cél az, hogy kialakítsuk az egészségfejlesztési hálózat működési modelljének koncepcióját és jövőbeli feladatrendszerét. Munkacsoportunk e cél eléréséhez áttekintette és elemezte a nemzetközi egészségfejlesztéssel foglalkozó szervezetek tapasztalatait. A folyóirat jelen különszámában bemutatjuk azokat a tapasztalatokat és tanulságokat, amelyeket a világszerte elismert népegészségügyi szervezetek működésének, feladatrendszerének, szolgáltatási portfóliójának áttekintésével nyertünk, és hasznos kiindulópontjai lehetnek a hazai népegészségügyi rendszer és egészségfejlesztési hálózat továbbfejlesztésének.

ALKALMAZOTT MÓDSZEREK

A szakirodalom-gyűjtés módszerei

Az egészségfejlesztéssel foglalkozó szervezetekre vonatkozó példák gyűjtése során szakirodalomkutatást végeztünk, először a PubMed keresőjét alkalmazva. A nemzetközi szakirodalom gyűjtése során alkalmazott kulcsszavak az alábbiak voltak:

- public health OR health promotion OR health education OR health development,
- system OR organization OR network OR model,
- England OR Canada OR USA OR Italy OR Netherlands OR New Zealand OR Norway.

A tanulmányban vizsgált országokat (Anglia, Amerikai Egyesült Államok, Kanada, Hollandia, Norvégia, Olaszország, Új-Zéland) szakértői vélemény alapján választottuk ki, melynek szempontjai a következők voltak: az országnak legyen a nemzetközi szakirodalom szerint fejlett népegészségügyi rendszere, a vizsgált országok között legyen észak-, dél- és nyugat-európai, valamint tengerentúli. Mivel az egyes országok népegészségügyi rendszere és szervezeti folyamatosan alakulnak, továbbfejlődnek, kizárólag 5 évnél nem régebbi publikációkat gyűjtöttünk. A keresés során talált publikációkat a cím és absztrakt alapján vizsgáltuk meg, a nemzetközi példák készítésekor olyan tanulmányokat használtunk fel, amelyek bemutatják az adott ország egészségügyi, népegészségügyi szervezeteinek feladatait, feladatmegosztását. Kizártuk azokat a tanulmányokat a feldolgozásból, amelyek kizárólag népegészségügyi

¹ EFOP 1.8.0-VEKOP-17-2017-00001

programok, jó gyakorlatok, akciók bemutatását tartalmazták. Az e módszerrel azonosított szakirodalmak áttekintését követően kiegészítettük a szakirodalom-gyűjtést, mivel egyes országok népegészségügyi rendszeréről nem kaptunk teljes képet az első irodalomkereséssel.

Ezért ugyanezen keresőszavak alkalmazásával a Google Scholar keresőjében is gyűjtöttünk szakirodalmat. A keresés során az Egészségügyi Világszervezet (*World Health Organization*) által készített országtanulmányokat és az Európai Unió által finanszírozott CHRODIS projekt (*Implementing Good Practices for Chronic Diseases Project*) keretében készített országtanulmányokat felvettük a feldolgozandó irodalmak közé.

A szakirodalom feldolgozásának szakaszában, bizonyos témák esetében (pl. a szervezetek működését magyarázó jogszabályok és stratégiák ismertetése) 8 évnél nem régebbi szakirodalmakat is felhasználtunk, a jogszabályok esetében ellenőriztük, hogy módosult-e a szabályozás a publikálást követő időben.

A szakirodalom-feldolgozás módszerei

A szakirodalom feldolgozása során az egyes országok példáit strukturálva, külön cikkekben mutatjuk be. Minden esetben elsőként összefoglaljuk az ország egészségügyi rendszerének főbb jellemzőit, valamint bemutatjuk az egyes közigazgatási szintek

és főbb szervezetek szerepét az ország népegészségügyi rendszerében. A rendszer áttekintése érdekében egy ábrán is szemléltetjük a későbbi fejezetekben részletesebben tárgyalt szervezeteket. Ezt követően ismertetjük az egészségügyi, népegészségügyi rendszer kialakulását, működését magyarázó jogszabályokat és stratégiákat. Bemutatjuk továbbá az országos/szövetségi szinten működő szervezetek feladatait, a regionális/tartományi szinten működő szervezetek, valamint a közösségi szinten működő szervezetek feladatait. Az összefoglalókban a feladatok részletezése mellett ismertetjük azt is, hogy milyen együttműködések, hálózatot alakítanak ki az egészségfejlesztéssel foglalkozó szervezetek. Ha egy országon belül eltérő működési modellek alakultak ki az egyes közigazgatási szinteken belül – mint például a kanadai tartományokban – akkor két különböző működési struktúrát is bemutatunk a tartományi és a közösségi szinten. Minden országpélda bemutatása után megfogalmazzuk a magyar népegészségügyi rendszer számára levonható tanulságokat és következtetéseket. A nemzetközi példák bemutatását követően a hazai, egészségfejlesztéssel foglalkozó szervezetek működését és feladatait is áttekintjük. A nemzetközi és hazai összefoglalót követően pedig megfogalmazzuk az elemzések alapján levonható általános megállapításokat, és összesítjük az adaptálásra, továbbgondolásra érdemesnek tartott elemeket.